КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

Історичний факультет

Кафедра історії мистецтв

ЗАТВЕРДЖУЮ
Заступник декана з науково-педагогічної
та навчальної роботи

_____ Тарас ПШЕНИЧНИЙ
«__27__» ____09_____ 2021 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРІЯ КОСТЮМУ

для студентів

галузь знань	**03 Гуманітарні науки**
спеціалізація	**032 Історія та археологія**
освітній рівень	**другий (магістерський)**
освітня програма	**Американістика та європейські студії**
вид дисципліни	**вибіркова**

Форма навчання	**Денна**
Навчальний рік	**2021/2022**
Семестр	**3**
Кількість кредитів ECTS	**3**
Мова викладання, навчання та оцінювання	**Українська**
Форма заключного контролю	**Залік**

Викладач: Іваницька Лілія Василівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії мистецтв

Пролонговано: на 2022/2023 н.р. _____ «29» 09 2022 р.

на 20__/20__ н.р. _____(_____) «__»___ 20__р.

КИЇВ – 2021

Розробник: Іваницька Лілія Василівна, кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії мистецтв

ЗАТВЕРДЖЕНО
Зав. кафедри історії мистецтв
_____ Петро Котляров

Протокол № 12 від «7» серпня 2021 р.

Схвалено науково-методичною комісією історичного факультету
Протокол № 7 від «26» серпня 2021 року

Голова науково-методичної комісії _____ Наталія ТЕРЕС

ВСТУП

1. Мета дисципліни – формування у студентів комплексу знань щодо періодів еволюції одягу людини, історії костюму та аксесуарів відповідно до світового «стильового календаря», а також зрозуміння впливу соціального, матеріального, культурного та духовного рівня розвитку суспільства на розвиток європейського костюму та моди.

2. Попередні вимоги до опанування або вибору навчальної дисципліни:

1. *Знати* характерні базові особливості та загальні закономірності розвитку мистецьких напрямів кожної окремої доби та модних тенденцій у костюмі різних історичних періодів, які є умовами органічного входження у цей комплекс костюму, як специфічної художньої форми — витвору декоративно-прикладного мистецтва або дизайну, що втілює ідеал краси того, або іншого історичного періоду.

2. *Вміти* розрізняти за сукупністю стильових ознак основні напрями та форми розвитку архітектури, скульптури, живопису тієї чи іншої історичної доби; основні базові особливості мистецьких стилів на територіях різних європейських країн; мати уявлення про основні особливості розвитку вітчизняного одягу та костюму; враховувати соціально-економічні особливості кожного історичного періоду та їх можливий вплив на розвиток місцевого костюму.

3. *Володіти навичками* джерельної критики, історичного аналізу, встановлення причинно-наслідкових зв'язків.

3. Анотація навчальної дисципліни:

Навчальна дисципліна «Історія костюму» передбачає ознайомлення студентів із особливостями культурного та мистецького розвитку певної епохи, загального художнього стилю того чи іншого періоду та естетичних ідеалів кожної окремої доби. Під час лекційних та семінарських занять, а також в ході самостійної роботи досліджуються загальні тенденції розвитку та зміни форм чоловічого та жіночого костюмів. Особлива увага звертається на деталі одягу, манери його ношення, наявність та специфічність прикрас, аксесуарів та зачісок доби, що розглядається. В межах дисципліни студенти опановують фундаментальні знання, що матимуть велике значення для професійної підготовки істориків мистецтва.

4. Завдання (навчальні цілі): полягають в ознайомленні студентів з предметом, особливостями джерельної бази, основними поняттями й науковими категоріями, які використовуються у процесі викладання та опанування дисципліни; з'ясуванні стильових особливостей моди різних історичних епох; визначенні типів та форм основних елементів вбрання різних епох та їх назви; вмінні розрізняти матеріали, з яких робився одяг у різні епохи; аналізувати

варіанти використання різних елементів крою, декору, силуетної форми, загального стильового і пропорційного рішення, історичного та народного (національного) костюму в різні історичні періоди; вмінні аналізувати тенденції розвитку, локальні особливості та характерні риси розвитку варіантів європейського костюму.

5. Результати навчання за дисципліною:

Результат навчання (1. знати; 2. вміти; 3. комунікація; 4. автономність та відповідальність)		**Форми (та/або методи і технології) викладання і навчання**	**Методи оцінювання та пороговий критерій оцінювання (за необхідності)**	**Відсоток у підсумковій оцінці з дисципліни**
Код	**Результат навчання**			
1.1.	*Знати* основні терміни, поняття, особливості, характерні риси, найважливіші ознаки європейського костюму та моди різних історичних, мистецьких та культурних періодів	Лекція, семінар, самостійна робота	Індивідуальне завдання	*10%*
1.2.	*Знати* характерні особливості та загальні закономірності розвитку європейського костюму; естетичний ідеал різних історичних епох	Лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота 1 (тест)	*10%*
1.3.	*Знати* основні характерні риси різних елементів крою, декору, силуетної форми, загального стильового і пропорційного рішення, історичного та народного (національного) костюму в різні історичні періоди	Лекція, семінар, самостійна робота	Реферат 1	*10%*
2.1.	*Вміти* охарактеризувати (визначити основні риси, які характерні й властиві) основні етапи становлення та розвитку, регіональні та соціальні особливості європейського костюму	Лекція, семінар, самостійна робота	Контрольна робота 2 (тест)	*10%*
2.2.	*Вміти* критично аналізувати силуетні форми костюмів різних європейських регіонів та різних мистецьких періодів	Лекція,семінар, самостійна робота	Підсумкова контрольна робота (залік)	*20%*
3.1.	*Підтримувати* наукову дискусію на тему історії розвитку європейського костюму та моди, ставити питання та формулювати відповіді.	Лекція, самостійна робота	Усне опитування	*10%*
4.1.	*Прийняти рішення* щодо вибору теми есе з історії розвитку європейського костюму, кількості та характеру джерел, використаних для дослідження.	Самостійна робота	Підсумкова контрольна робота (залік)	*15%*
4.2.	*Розв'язати* поставлене наукове питання, використовуючи понятійно-термінологічний апарат та історіографічні досягнення історії мистецтва.	Самостійна робота	Індивідуальне завдання	*15%*

7. Схема формування оцінки.

7.1 Форми оцінювання студентів:

- семестрове оцінювання:

1. Контрольна робота з тем ЗМ 1 (тест): РН 1.2 – 10 балів / 6 балів.*

2. Контрольна робота з тем ЗМ 2 (тест): РН 2.1. – 10 балів / 6 балів.

3. Індивідуальне завдання 1: РН 1.1. – 10 балів / 6 балів.

4. Індивідуальне завдання 2: РН 1.3., 4.2. – 15 балів / 9 балів.

5. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 1): РН 1.1., 1.3. – 15 балів / 9 балів.

6. Оцінювання роботи під час семінарських занять (ЗМ 2): РН 1.4., 2.1. – 20 балів/ 12 балів.

7. Підсумкова контрольна робота РН. 2.2., 2.1. – 20 балів / 12 балів.

* Максимальний бал/ пороговий бал для отримання позитивної оцінки з відповідної форми контролю.

- підсумкове оцінювання:

- *форма оцінювання* – залік.

7.2 Організація оцінювання:

Контроль знань студента здійснюється за модульно-рейтинговою системою. Загальну кількість балів студента формують семестрові бали, отримані з усіх тем двох змістових модулів (бали, отримані за модульні контрольні роботи (у формі тестування); бали, отримані за виконання індивідуальних завдань; бали, отримані за роботу на семінарських заняттях, а також бали, які отримані за підсумкову контрольну роботу.

Зразки тестових завдань для модульних контрольних робіт, перелік індивідуальних завдань, питання та завдання підсумкової контрольної роботи (див. Навчально-методичний комплекс з даної дисципліни).

Зміст курсу поділений на 2 змістових модулі. Кожний змістовий модуль включає в себе лекції, семінари, самостійну роботу студентів, які завершуються рейтинговим контролем рівня засвоєння знань програмного матеріалу відповідної частини курсу. У змістовий модуль 1 (ЗМ 1) входять теми 1-8, у змістовий модуль 2 (ЗМ 2) – теми 9-18.

Результати навчальної діяльності студентів оцінюються за 100-бальною шкалою.

Змістовий модуль 1 ***Історія костюму Стародавнього світу та Середньовіччя***			*Змістовий модуль 2* ***Історія костюму від епохи відродження до кінця XX століття***			***Іспит***
30 залікових балів (максимум)			30 залікових балів (максимум)			20 балів (максимум)
Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)	*Семінари*	*Модульний контроль*	*Самостійна робота (виконання індивідуального завдання)*	*Семінари*	*Модульний контроль*	
10 (максимум)	15 (максимум)	10 (максимум)	15 (максимум)	20 (максимум)	10 (максимум)	

САМОСТІЙНА РОБОТА

Предметом самостійної роботи студентів є опрацювання як окремих тем, так і деяких розділів тем програми курсу. Перевірка рівня засвоєння матеріалу самостійно опрацьованих тем чи окремих розділів здійснюється у формі бліц-опитування на лекціях, оцінювання рефератів, модульних контрольних робіт.

На лекційних заняттях проводяться бліц-опитування (загалом 4 за семестр) щодо понять та визначень, які студент має засвоїти в процесі опанування програмного матеріалу курсу. Правильна відповідь на одне запитання оцінюється в 1 бал. Максимальна кількість балів, яку може отримати студент під час одного бліц-опитування – 5.

Реферати студент подає викладачеві не пізніше ніж за два тижні до проведення модульного контролю з відповідного Змістового модулю, зокрема Реферат 1 (до 15 жовтня) і Реферат 2 (до 1 грудня). Критерії оцінки реферату:

- глибоке розкриття проблеми, відображена власна позиція 9-10 балів
- обґрунтоване розкриття проблеми 7-8 балів;
- тема розкрита неповністю, обмежена джерельна база та обґрунтування 5-6 балів;
- реферат переважно компілятивного рівня 3-4 бали;
- розкритий лише один окремий аспект теми 1-2 бали.

Теми рефератів з кожного змістовного модулю викладач пропонує студентам на першому занятті відповідного модулю: ЗМ1 – початок вересня; ЗМ2 – початок листопада.

МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ

Після завершення відповідно Змістового модулю 1 і Змістового модулю 2 проводяться модульні контрольні роботи (МК), зокрема, Контрольна робота ЗМ1 (кінець жовтня) і Контрольна робота ЗМ2 (початок грудня).

Участь студентів в контрольних заходах обов'язкова. МК проводиться у письмовій тестовій формі. Тест містить 20 тестових завдань, правильна відповідь на кожне з яких оцінюється в 0,5 бала. Максимальна кількість балів, яку студент може набрати за МК – 10 балів. Студент, який не виконав вимоги по самостійній роботі, не допускається до складання МК, і даний модуль йому не зараховується.

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

ПІДСУМКОВА КОНТРОЛЬНА РОБОТА (ЗАЛІК)

На передостанній лекції з дисципліни з усього обсягу пройденого і відведеного на самостійну роботу студентів матеріалу проводиться підсумкова контрольна робота (2 завдання). Студент повинен дати письмову розгорнуту відповідь.

Критерії оцінювання підсумкової контрольної роботи (від 1 до 20 балів за одне завдання)

Відповідь повна, подане власне бачення проблеми	19-20
Відповідь повна, подане власне бачення проблеми та зроблені ґрунтовні висновки, проте наявні окремі незначні помилки при викладі фактичного матеріалу	16-18
Відповідь відображає знання фактичного матеріалу з питання	13-15
Відповідь демонструє знання фактичного матеріалу, але допущені окремі помилки	10-12
Відповідь фрагментарна, відображені лише окремі аспекти проблеми	7-9
Відповідь фрагментарна, наявні суттєві помилки при викладі	4-6
Відповідь містить значні помилки елементарного рівня	1-3

Бали, які отримані студентом на підсумковій контрольній роботі, додаються до балів набраних студентом за результатами семестрового оцінювання (модульні контрольні роботи, бліц-опитування, реферати).

Умовою допуску до підсумкової контрольної роботи (чи/або заліку) є отримання студентом під час семестрового оцінювання не менше ніж 40 балів (критично-розрахунковий мінімум). При цьому обов'язковим є успішне складання модульних контрольних робіт та виконання індивідуальних робіт, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни. Рекомендований мінімум для допуску до підсумкової контрольної роботи (заліку) – 48 балів.

При простому розрахунку отримаємо:

	Семестрова кількість балів	**ПКР** (підсумкова контрольна робота)/залік	**Підсумкова оцінка**
Мінімум	48	12	60
Максимум	**80**	**20**	**100**

У випадку відсутності студента з поважних причин відпрацювання та перездачі модульних контрольних робіт здійснюються у відповідності до «Положення про порядок оцінювання знань студентів при кредитно-модульній системі організації навчального процесу» від 1 жовтня 2010 року.

Залік виставляється за результатами роботи студента впродовж усього семестру і не передбачає додаткових заходів оцінювання для успішних студентів. Студент, який набрав суму балів не менше встановленого мінімуму залікових балів (60) має право, за погодженням з викладачем, не виконувати підсумкову контрольну роботу. У випадку, коли студент має бажання збільшити кількість балів (але не більше ніж до 100) він складає залік.

Студенти, які не набрали протягом семестру менше 60 балів обов'язково складають залік.

7.3 Шкала відповідності оцінок

Відмінно / Excellent	90-100
Добре / Good	75-89
Задовільно / Satisfactory	60-74
Незадовільно / Fail	0-59

8. Структура навчальної дисципліни. Тематичний план лекцій і семінарських занять

№ п/п	Назва теми	Кількість годин		
		Лекції	Семінари	Самостійна робота
ЗМ 1. Історія костюму Стародавнього світу та Середньовіччя				
1.	**Вступ до курсу**. Історіографія проблеми. **Тема 1**. Основні поняття та визначення курсу. Основні функції одягу.			2
2.	**Тема 2.** Костюм стародавнього Єгипту.	2		4
3.	**Тема 3.** Костюм античного світу (Стародавньої Греції та Давнього Риму).	2		4
4.	**Тема 4.** Костюм Ассиро-Вавілонії.	1	2	2
5.	**Тема 5.** Костюм Візантії.	1		4
6.	**Тема 6.** Костюм епохи Середньовіччя (романського стилю).	1	2	2
7.	**Тема 7.** Костюм епохи пізнього Середньовіччя (готичного стилю).	1		4
8.	**Тема 8.** Традиційне вбрання населення давньої Русі.	2		4
9.	*Есе 1*			2
10.	*Контрольна робота з тем ЗМ 1*	1	-	-
ЗМ 2. Історія костюму від епохи відродження до кінця XX століття				
11.	**Тема 9.** Італійський костюм епохи Відродження (Флорентійський та Венеційський костюми). Особливості іспанського та французького костюмів.	2		4
12.	**Тема 10.** Французький костюм XVII століття («мушкетерський стиль», зародження барокко і класицизму).		2	4
13.	**Тема 11.** Французький костюм XVIII століття. Англійський костюм XVIII століття.	2		4
14.	**Тема 12.** Костюм епохи Великої французької буржуазної революції.		2	2
15.	**Тема 13.** Західноєвропейський костюм XIX століття (костюми епохи ампіру та романтизму, позитивізм в одязі).	2		4
16.	**Тема 14.** Зародження стилю модерн у західноєвропейському костюмі.			4
17.	**Тема 15.** Основні тенденції розвитку костюму і моди першої половини XX століття.		2	4

18.	**Тема 16.** Основні тенденції розвитку костюму і моди другої половини XX століття.	2		4
19.	*Есе 2*	-	-	2
20.	*Контрольна робота з тем ЗМ 2*	1	-	-
	ВСЬОГО	**20**	**10**	**60**

Загальний обсяг *90 год.*, в тому числі:
Лекцій – ***20 год.***
Семінари – ***10 год.***
Самостійна робота – ***60 год.***

9. Рекомендовані джерела та література:

Основна:

1. Стамеров К. К. Нариси з історії костюмів. – Ч. 1, Ч. 2. – К., 2007.
2. Такер Эндрю, Кингсвелл Тэмсин. История моды. Серия: Культура. Открытие. – СПб., 2003.
3. Шевельова Т. В. Навчально-методичний комплекс з дисципліни «Історія костюма та вишивки» / За ред. Є. В. Перегуди / Укладач: Т. В. Шевельова. – К., 2013.
4. Шевнюк О. Л. Історія костюма: Навч. Посіб. – К., 2008.
5. Boucher F. 20,000 Years of Fashion: The history of costume and personal adornment. New York: Harry N. Abrams, 1987.
6. Jenkins D. The Cambridge History of Western Textiles, Cambridge, UK: Cambridge University Press, 2003.
7. Mendes V. de La Hay A. 20th Century Fashion. London: Thames and Hudson, 1999.
8. Mentges, Gabriele: European Fashion (1450–1950), EGO – European History Online, Майнц: Institute of European History, 2011.
9. Rocamora A. Fashioning the City: Paris, Fashion and the Media. London; N.Y.: Tauris, 2009.
10. Steele V. Paris fashion: a cultural history. Oxford University Press, 1998.

Додаткова:

1. Білецька В. Українські сорочки, їх типии, еволюція і орнаментація. В кн. Матеріали до етнології та антропології. – Т. 21-22. – Ч. 1. – Львів, 1929.
2. Блейз А. М. История костюма от фараонов до денди. – М., 2002.
3. Бойко В. М. Українські народні традиції в сучасному одязі. – К., 1970.
4. Брун В., Тильке М. История костюма от древности до Нового времени. – М., 1995.
5. Камінська Н. Костюм в Україні від епохи Київської Русі до XXI століття. – Харків, 2004.
6. Ніколаєва Т. Історія українського костюма. – К., 1996.
7. Ніколаєва Т. В. Тектоніка формоутворення костюма: навч. посібник (видання третє, доповнене). – К., 2011.

8. Перші дизайнери одягу. Як зароджувалася мода. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http ://ikiev.ua/ua/history-fashion-design.
9. Сидоренко В. И. История стилей в искусстве и костюме: Уч. пособие. – Ростов-на-Дону, 2004.